

ترجمه ای شامل ۷ قسمت از مهمترین وقایع خاور میانه. این ۷ قسمت عبارتند از :

- ۱-نگاهی به تصویر تاریخی خاورمیانه
- ۲- شرایط زندگی یهودیان از نظر اقتصادی سیاسی و اجتماعی در اروپا ۱۹۱۴-۱۸۰۰
- ۳-تشکیل دولت اسرائیل ۱۹۴۸-۱۹۱۷
- ۴-اورشلیم مگر تو را فراموش کنم ۲۰۰۶-۱۹۴۸
- ۵-سازمان-ها و گروه‌های فلسطینی
- ۶-صهیونیسم سیاسی، احزاب و سازمان-های اسرائیلی
- ۷-جنگ-ها و درگیری-های لبنان، احزاب و گروه-های سیاسی لبنان

مرجان افتخاری

برسی تاریخی خاور میانه

فلسطین - اسرائیل

بخش ۱

نگاهی به تصویر تاریخی خاورمیانه

مقدمه و ترجمه از مرجان افتخاری

10.11.2006

مقدمه

از دیر باز منطقه خاورمیانه بدلیل موقعیت جغرافیایی و منابع انرژی مورد توجه کشورهای امپریالیستی بوده و هست. منابع ارزان قیمت انرژی، نفت و گاز، یکی از مهمترین دلایل حضور کشورهای استعماری انگلیس و فرانسه و سپس امپریالیسم آمریکا در این منطقه بود. در حال حاضر، خاورمیانه تولید کننده ۲۵٪ نفت جهانی و دومین صادر کننده گاز پس از روسیه است، موضوعی که بیانگر نقش و تاثیر مهم این منطقه در اقتصاد جهانی، بویژه در کاهش و افزایش قیمت دلار و بحران-های بازار بورس جهانی است. ولی علیرقم این ثروت، متأسفانه کشور-های این منطقه نتوانستند در تمامی زمینه-های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با تغییر و تحولات سایر مناطق دنیا خود را هم آهنگ سازند، واکنون ما شاهد یک نوع عقب ماندگی تاریخی در ابعاد گسترده در این منطقه از جهان هستیم. از ویژگی-های کشور-های این منطقه می توان به چند مورد زیر اشاره کرد.

۱- رشد ناموزون اقتصاد سرمایه داری و عدم رشد نیرو-های مولده

۲- مسائل پیچیده قومی، ملی و مذهبی

۳- حاکمیت رژیم-های دیکتاتوری

۴- نقش فعال مذهب اسلام در حوضه سیاسی و اجتماعی

۵- حضور گرو-های ارتجاعی و تروریستی اسلامی

بروز جنگ-های متعدد سه دهه گذشته، جنگ ۸ ساله ایران و عراق، جنگ خلیج-جنگ لبنان-اسرائیل و جنگ دائمی و پایان ناپذیر فلسطین-اسرائیل، بازار مناسبی برای فروش اسلحه کشور-های امپریالیستی و حضور و نفوذ سیاسی آنها در این منطقه است .

پس از ۱۱ سپتامبر و طرح سیاست "خاورمیانه بزرگ امپریلیسم آمریکا"، شاهد تغییرات و دگرگونی-هائی در منطقه هستیم. حضور نیرو-های امپریالیستی در افغانستان، اشغال نظامی عراق، جنگ اخیر لبنان و اسرائیل و مسئله هسته-ای، ایران از جمله مواردی است که شرایطی بحرانی و انفجاری آمیزی را در این گوشه از جهان ایجاد کرده است.

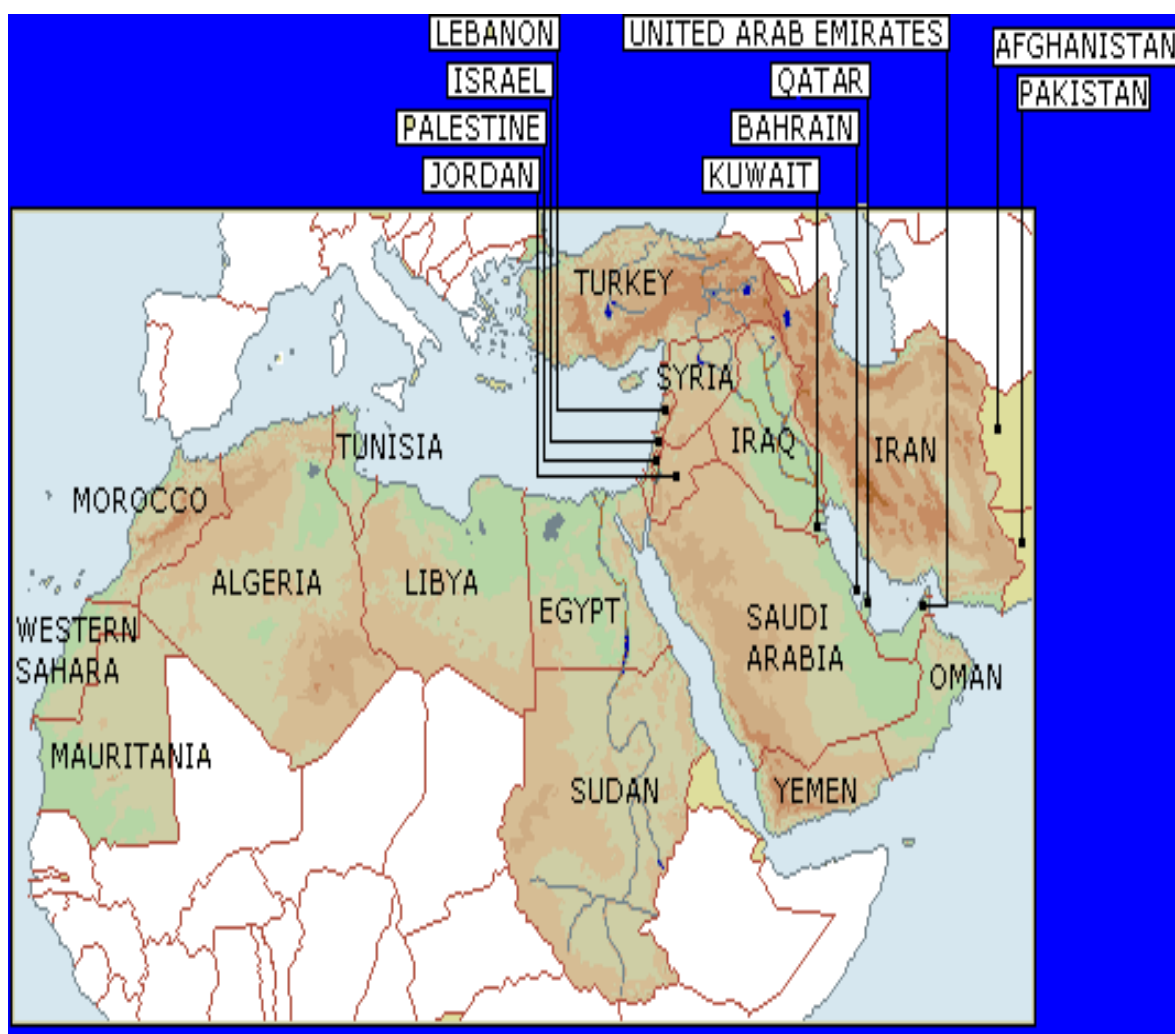
یکی دیگر از خاصه-های منطقه علاوه بر اهمیت اقتصادی-سیاسی، نقش و نفوذ مذهب(اسلام) است، که تاریخی طولانی و دیرینه در واپس گرایی و عقب ماندگی فرهنگی و اجتماعی این منطقه داشته و دارد. روی کار آمدن رژیم جمهوری اسلامی، نقش اسلام در قدرت سیاسی، اسلامیزه کردن جامعه مدنی ایران و تاثیر آن در منطقه، موجب گسترش سارمان-ها و احزاب مخفی و علنی نظامی و تروریستی اسلامی در منطقه است.

سرعت تغییر و تحولات سیاسی و پیچیده گی آنها گاهها باعث تجزیه و تحلیل هایی میشوند که نه تنها به واقعیت نزدیک نیستند بلکه باعث ابهامات و انحرافات در موضع گیری و تصمیم گیری سیاسی می شوند.

ضرورت شناخت واقعی از روند پدیده-های سیاسی-اجتماعی، احزاب، گروه-ها، نقش تاریخی کشور-های امپریالیستی و منافع هر یک از آنها انگیزه ترجمه این مجموعه است. موضوع دیگر، در اختیار گذاشتن مجموعه ای ساده برای آگاهی نسل جوان از گذشته تاریخی این منطقه است.

به امید اینکه این مجموعه بتواند تصویری روشن و واقعی از تاریخ متلاطم و متاسفانه درد ناک مردم خاورمیانه ارائه دهد.

نقشه عمومي خاورميانه

نگاهی به تصویر تاریخی خاورمیانه

در ۱۹۰۲، تاریخدان نیروی دریایی آمریکا آلفرد تایر ماهان "Alfred Thayer Mahan" واژه "خاور میانه" را برای نشان دادن منطقه ای که عرب را از هند جدا می کرد بکار برد. منطقه ای که در زاویه استراتژیکی-دریایی و مرکز خلیج فارس واقع شده است. بعد ها این واژه توسط روزنامه تایمز Times چاپ انگلیس و سپس توسط دولت انگلیس بکار گرفته شد. این واژه جغرافیایی کمی بعد بنام خاور نزدیک "Proche Orient" مورد استفاده قرار گرفت. واژه نزدیک "Proche" بکار برده شد زیرا مردم این منطقه مسیحی-اروپایی بودند و "Orient" یا شرق بدلیل اینکه این منطقه هنوز زیر سلطه امپراطوری عثمانی، یک کشور مسلمان و شرقی قرار داشت. امپراطوری عثمانی آنقدر گسترش یافت که بخش وسیعی از آسیا و آفریقا را هم شامل میشد. ولی به مرور زمان، واژه خاور نزدیک "Proche Orient" کم کم از بین رفت و خاور میانه "Moyen-Orient" جای آنرا گرفت. در آن زمان، خاور میانه شامل مناطق وسیعی از آسیای جنوب شرقی غربی و آفریقای شمالی می شد. امروزه، مردم این منطقه هم واژه "خاور میانه" را پذیرفته اند و آن را بکار می برند.

خود ویژگی-های جغرافیایی

بطور کوتاه، کم بارانی و کم آبی، خشکی و بی حاصلی تقریباً گسترده، زمین های بایر، زمین-های غیر رسوبی، تعداد کم جنگل، کشاورزی متکی به آبیاری و مبارزه دائمی در رابطه با فرسایش انسان از ویژگیهای جغرافیایی این منطقه محسوب میشوند. بجز ساحل رودخانه نیل در مصر و دریای مدیترانه بقیه مناطق، چون شبه جزیره عربستان کویری هستند. قسمتهای وسیعی از پرس (ایران) و ترکیه هم جزء مناطق کویری به شمار می روند. برخی از قسمتها کویری مانند روب ال خالی "Rub-al-Khali" در عربستان و کویرهای مصر کاملاً خالی از سکنه میباشند.

ساختار اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

خاور میانه خود ویژگی-های خاص خود را دارد. بطور نمونه قدیمی ترین تمدن-های موجود در دنیا در این منطقه می زیسته اند. چادر نشینی و دام داری، چوپانی، تربیت اسب و شتر از ویژگیهای زندگی مردم محسوب میشد. در قرون وسطی تقریباً هیچ منبع انرژی وجود نداشت و چوب و ذغال برای سوخت خیلی کمیاب بود، در واقع، منابع انرژی این منطقه بسیار محدود بود. به این معضل باید مشکل مراقبت از مرز-های کویری و امنیت جاده-های بازرگانی را هم اضافه کرد. فتح و کشور گشایی پدیده ای عادی در خاورمیانه محسوب میشد. تعداد زیادی حمله،-کشور گشایی و مهاجرت، در

این منطقه صورت گرفته است. هدف اصلی حمله و کشور گشایی-ها ایجاد خطوط بازرگانی برای رفع احتیاجات، کمک-های سیاسی و نظامی بودند. بطور نمونه، امپراطوری پارس و بیزانس "Perse-Byzance" دو قدرت بزرگ در قرن ۶ تا اوئل قرن ۷ بارها با هم درگیر شده و با دادن و معاوضه سلاح یا طلا به حمله و درگیری پایان میدادند.

آخرین و مهمترین حمله، هجوم اعراب مسلمان در قرن ۷ و آوردن تمدن مربوط به قرون وسطایی اسلامی بود. یکی دیگر از حمله و کشور گشایی های مهم، حمله مغول-ها "Mongols" در قرن ۱۳ بود که به تمدن اسلامی اعراب پایان داد. به گفته تاریخ شناسان، حمله مغول-ها علیرغم وحشیگری و ویرانی فراوان نتوانست تمدن و فرهنگ عربی و اسلامی را از بین ببرد، فقط تغییراتی در آن بوجود آورد. در آن زمان، تعداد زیادی از مردم این منطقه مهاجرت کردند. حمله قبایل ترک از آسیای مرکزی به طرف غرب و مرگ تیمور لنگ در سال ۱۴۰۵ به سلطه مغول-ها پایان داد.

۴ قرن حمله و کشورگشایی قبایل، تاثیر عمیقی در شرایط زندگی، ساختار سیاسی و اجتماعی مردم خاورمیانه گذاشت. از کشورگشایی-های مهم در این منطقه باید از حمله وهابی-های عربستان در قرن ۱۸ و امپراتوری عثمانی نام برد که از ضعف امپراطوری رم و پارس (ایران) استفاده کرد و بخش وسیعی از منطقه خاور میانه را به تصرف خود در آورد.

خاورمیانه مهد سه مذهب بزرگ، یهودی، مسیحی و اسلامی است، ولی از حدود ۱۴ قرن پیش، این منطقه مرکز مذهب و تمدن اسلامی است. در قرن ۱۰ تعداد زیادی ترک به عنوان سرباز به این منطقه آمده و در قرن ۱۱ ترک-ها به عنوان فاتح و فتح کننده از مرز-های کشورهای عربی و پارس (ایران) گذشتند. در حقیقت در خاورمیانه، اسلام مذهب رسمی اعراب، پارس (ایران) و ترک-ها بود. مسیحیان بیشتر در مصر و لبنان، یهودیان هم در مصر و پارس پراکنده بودند. مرکز فرهنگی یهودیان در پارس (ایران) بود، زیرا یهودیان در این جا از امنیت بیشتر برخوردار بودند.

مسیحیت نقش مهمی تنها در یک کشور ایفا کرد و آن لبنان بود. در قرون وسطی یهودیان تقریباً سر نوشتی مانند مسیحیان داشتند. در این زمان، یهودیان تحت تعقیب و فشار امپراطوری رم قرار گرفتند و در قرن ۱۹ برای اولین بار به اروپای مرکزی و شرقی مهاجرت کردند.

واژه "غرب" اولین بار در قرون وسطی توسط مسلمانان استفاده شد. به معنی "اروپای مسیحی" که مناطق آفریقای شمالی-اسپانیا تا آتلانتیک را شامل میشد. از نظر اسلام، مردم این منطقه تا شمال دریای مدیترانه وحشی و بی ایمان یا کافر

"**Infidèles et barbare**" بودند. برای مسلمانان قرون وسطی دنیا به دو قسمت تقسیم شده بود: خانه اسلام و خانه جنگ ، در جنوب و شرق خانه اسلام و در شمال و شمال غربی محل بت-ها و کافران. در واقع، مسیحیت بعنوان رقیب اسلام و دشمن قدرت اسلامی محسوب میشد.

در آخر قرن ۱۵ اروپائیان دست به گسترش وسیعی در زمینه بازرگانی، سیاسی، فرهنگی و جمعیت شناسی زدند. بطوری که میتوان گفت که در قرن ۲۰ تمدن اروپایی جهان را فرا گرفت. پرتغالیها-اسپانیا-ها انگلیس-ها-هلندی-ها، فرانسوی-ها و بالاخره روس-ها اقیانوس-ها را در نوردیدند تا سرزمین-های دیگری را تسخیر کنند.

در زمینه مبادلات بازرگانی، اروپائیان از امکانات بیشتر و مدرنتری بر خوردار بودند. قایق-های آنها بزرگ و محکم تر بود و میتوانستند کالا-های بیشتری را حمل کنند. اروپایی-ها سریعا بطرف تولید و بازرگانی جهت یابی کردند، در حالی که خاورمیانه مسیر مصرف کننده را برگزید. در ابتدا اروپائیان که در جنوب و جنوب شرقی مستقر بودند کنترل بازرگانی ادویه جات و بقیه تولیدات را در آسیا بدست گرفتند، و کم کم تمام بازار خاورمیانه را به خود وابسته کردند. بطور نمونه در قرن ۱۸ قهوه از جاوا (**Java**) بوسیله بازرگانان هلندی و قند بوسیله انگلیس-ها و فرانسوی-ها به این منطقه آورده میشد.

در قرن ۱۸، امپراطوری نظامی روسیه تهدیدی جدی برای خاور میانه محسوب شد. گسترش بازرگانی روس-ها از طریق دریای سیاه رقابت شدیدی را بین فرانسه و انگلیس که بازار مصر و پارس (ایران) را در دست داشتند بوجود آورد. در همین زمان یعنی در قرن ۱۸، روس-ها کنترل کامل دریای سیاه را بدست گرفتند و در سال ۱۸۰۰ گرجستان

"**Géorgie**" و باکو را به تصرف خود در آوردند. حمله به پارس (ایران) و جمهوری-های ارمنی و اذربایجان از وقایع این قرن به شمار میروند. بین سال-های ۱۸۶۰-۱۸۵۰ حوادث مهمی در خاورمیانه بوقوع پیوست، از آن جمله جنگ کریمه "**Crimée**" که تسریع کننده تغییرات، و حمله انگلیس-ها و فرانسوی-ها به ترکیه بود. در سال-های ۱۸۵۶-۱۸۵۴ در جریان جنگ کریمه "**Crimée**" این اولین باری نبود که ترک-ها به روسیه حمله می کردند و اولین باری هم نبود که از حمایت اروپایی-ها بر خوردار بودند. فرانسه و انگلیس با تمام تجهیزات نظامی، زمینی و دریائی از ترک-ها حمایت کردند

حمله و تسخیر مصر توسط بناپارت در سال ۱۷۹۸ اولین رخنه غربی-ها در خاورمیانه، مانند شوکی به مسلمانان تحمیل شد. بناپارت به مسلمانان نشان داد که چقدر ساده و آسان یک آرتش اروپایی مدرن می تواند به قلب کشورهای اسلامی

حمله کند و آنرا تحت سلطه بگیرد. در عین حال به انگلیس-ها نشان داد که به آسانی می توان راه زمینی به سمت هند را به دو قسمت تقسیم کرد.

نیمه قرن ۱۹ تغییرات مهم دیگری را به دنبال داشت. مدرن سازی، نو سازی راه-های ارتباطی، گسترش و توسعه اقتصادی کشور-های غربی در منطقه، و نفوذ رو به افزایش آلمان در ترکیه باعث شد که انگلیس-ها در روابط خود با دولت-های این منطقه تجدید نظر کند. در نهایت، پس از ۴ قرن، در ۱۹۱۸ به سلطه امپراطوری عثمانی پایان داده شد که تغییرات جغرافیایی و سیاسی قابل توجهی را در پی داشت. از ۱۹۱۸ تا ۱۹۴۵ انگلیس و فرانسه به ترتیب قسمت-های شرقی، عدن، فلسطین، سودان را در تسلط خود داشتند. در طی این سال-ها، تعدادی از کشور-های این منطقه فقط در تئوری مستقل بودند. سلطه مستقیم این دو کشور در خاورمیانه در فردای پایان جنگ جهانی دوم پایان یافت.

تشکیل خاور میانه مدرن

برای مدت طولانی، زمینه-های پیشرفت اقتصادی-تکنولوژی در خاور میانه در دست اروپا-یی-ها بود. ساختن پل-ها، جاده-ها، راه آهن، بندر-ها، موتور-های گازی و برقی، تلگراف، رادیو همه و همه در دست اروپایی-ها بود. و بطور مسلم پیشرفت-های صنعتی در این منطقه منافع سرشار اقتصادی برای اروپائیان داشت. در قرن ۲۰ اکتشاف و بهره برداری نفت منبع در آمد زیاد و غیر قابل باوری برای کشورهای دارای ذخائر نفتی بود. در این قرن ارتش کشورهای مسلمان با فروش نفت، خود را با سلاح-های مدرن آن زمان کشور-های اروپایی مسلح کردند. ولی رنسانس و پیشرفت-های علمی و تکنولوژی اروپا-یی-ها واکنش زیادی در کشور-های خاور میانه نداشت.

انقلاب ۱۷۸۹ فرانسه ره-آوردهای فرهنگی-اجتماعی-علمی و تکنولوژیک

در این دوره فرانسه با در دست داشتن سلاح-های مدرن بعنوان قدرت نظامی مطرح بود. در قرن ۱۹ با انقلاب فرانسه و تحول فلسفی و روشنفکری در رم "Lumière" (جنبش روشنفکری، فلسفی که در تمام دنیا و اروپا در قرن ۱۸ رخ داد. محور-های آن، رد متافیزیک و رشد و پیشرفت انسان و مبارزه برای کسب و احترام به آزادی اجتماعی بود) تاثیرهای شگرف این دو پدیده، دریچه ای را هم بسوی خاورمیانه گشود. مسافران که اکثرا نمایندگان رسمی این کشور-ها بودند وارد کشور-های اروپایی شدند. و در سال ۱۷۹۱ سلطان عثمانی سلیم ۳ (Selim III) برای اولین بار نماینده-ای بنام ابو

بکر راتیب افندی "Ebubekir Ratib Efandi" را به وین Vienne فرستاد. و چند سال بعد سلطان عثمانی سفارت خانه‌های خود را در شهرهای لندن Londres، وین Vienne، برلین Berlin، پاریس Paris ایجاد کرد. در قرن ۱۹ مصر و پارس (ایران) هم سفارت خانه‌های خود را در کشور-های اروپایی گشودند. پس از دیپلمات-ها، دانشجویان مسیر کشور-های اروپایی را در پی گرفتند.

در ۱۸۰۹، اولین گروه دانشجویان مصری وارد ایتالیا شدند. تقریباً در همین سال-ها تعدادی دانشجوی پارس هم برای ادامه تحصیل راهی انگلیس می‌شوند. در سال ۱۸۲۷ تقریباً ۱۵۰ دانشجوی ترک در تمام اروپا حضور داشتند. دانشجویان ترک که بیشتر لیبرالیسم را به ایده-های مذهبی یا میهن پرستانه ترجیح میدادند، به راحتی در پایتخت-های اروپایی روزنامه-های انتقادی را منتشر کرده که بطور مخفی به ترکیه ارسال میشد.

اولین چیزی که نفوذ و تاثیر حرفه-ای در بین جوانان مسلمان ترک، مصر و پارس داشت حضور معلمان نظامی بویژه فرانسوی بود. در جریان انقلاب فرانسه ۱۷۸۹ و پس از آن همکاری-های نظامی و فرهنگی ادامه یافت و در ۱۷۹۶ امپراطوری عثمانی از دولت فرانسه تقاضای کمک-های نظامی و دانش تکنولوژیکی کرد.

حضور تعداد زیادی نظامیان و متخصص در شهر-های ترکیه دلیل اصلی تغییرات اجتماعی در این کشور است. تعداد زیادی مورخ، روزنامه نگار و نویسنده دفاتر خود را در شهر-های ترکیه گشودند. حضور خارجی-ها تغییرات اجتماعی را در سطح و سائط حمل و نقل، برق و سایر سرویس-های اجتماعی داشت. پس از حضور روزنامه نگاران، حضور و کلا از اهمیت ویژه-ای برخوردار بود. در آن زمان تنها قانون جاری و متداول، قانون اسلامی بود و تنها علما مجریان قانون اسلامی بودند. حضور و نفوذ و کلا باعث رفرم-های قضایی و قانونی و صحنه گذاری در قوانین جدید و دادگاه-ها، نقش مهمی در زندگی سیاسی و اجتماعی مردم ترکیه داشت.

برعکس ژاپن و چین که در آن زمان پیشرفت-های قابل توجهی در زمینه-های علمی و تکنولوژی داشتند، خاورمیانه بطور کلی پیشرفت و توسعه چندانی در این زمینه نداشت. به همین دلیل شکاف زیادی بین غرب و خاورمیانه در تمام زمینه-های علمی-تکنیکی و نظامی وجود داشت. این شکاف تاثیر خود را در تغییرات اجتماعی، فرهنگی و مدرنیزه کردن دولت-ها گذاشت. رشد نا موزون جمعیت، کم بود منابع غذایی در کشور-های این منطقه، ثروت قابل ملاحظه حاصل از فروش نفت و نا برابری در تقسیم این ثروت باعث ایجاد شکافهای بیشتر در بین اقشار مختلف مردم کشور-های خاورمیانه شد. فقدان

و ناتوانائی-های تکنولوژیک، جنگ-های پی در پی در خاورمیانه تنها خرید سلاح-های نظامی را افزایش داد. در تمام دورانی که غرب در حال شکوفایی و نو آوری-های علمی، تکنولوژیکی، اجتماعی و فرهنگی بود، خاورمیانه نتوانست چنین پیشرفت-هایی را درک و خود را با آن منطبق سازد. و در قرن ۱۹ به این درک و احساس دست یافتند که قدرت کشورشان، منابع ثروت و تمدن آنها مورد تهدید کشور-های غربی است.

ملی شدن صنعت نفت در خاورمیانه

نفت، این طلای سیاه، ثروت اصلی کشور-های خاورمیانه. برای اولین بار در سال ۱۹۰۹ در ایران استخراج شد. پس از پایان جنگ جهانی اول، طبق قرارداد-های پی در پی انگلیس و فرانسه به ترتیب ۷۵٪ و ۲۵٪ نفت ایران و موصل را بین خود تقسیم کردند. در ۱۹۲۷، آمریکا از طریق شرکت نفتی ترکیه "Turkish petrolume" در خاورمیانه نفوذ کرد در سال-های ۱۹۳۸-۱۹۴۸ آمریکا ۱۳.۹٪ و سپس ۵۵.۲٪ تولید نفت خاورمیانه را بخود اختصاص داد. در آن زمان ۷ شرکت بزرگ نفتی "۷ خواهران" که شامل (شرکت-های نفتی استاندارد کالیفرنیا، نفت میپل، نیو جرسی، نیویورک، تکزاس، شرکت نفت انگلیس، و شل هلند) میشدند بازار نفت جهانی را در دست داشتند. و قرار داد-های عظیمی به مدت ۶۰ تا ۹۴ سال با کشور-های تولید کننده بسته بودند. کشور-های امپریالیستی تسلط کامل بر استخراج و بهره‌برداری ذخائر نفتی را در دست داشتند.

اقتصاد کشور-های اروپائی و آمریکا به کمک انرژی ارزان قیمت (نفت و گاز) رشد و شکوفائی قابل توجهی کرد. در واقع، اقتصاد کشور-های اروپائی، آمریکا و ژاپن به منابع نفتی این منطقه وابسته بود. استخراج نفت منطقه خاورمیانه ۵۰۰ میلیون تن در دهه ۴۰ و ۲۳۰۰ میلیون تن در دهه ۶۰ بود. در حالی که سهم کشور-های تولید کننده از فروش نفت ۱۷٪ تا ۳۰٪ بیش نبود.

جنبش-های ملی که خواهان قطع نفوذ کشور-های امپریالیستی از ثروت و منابع ملی این کشور-ها بود اوج گرفت. آنها خواهان تسلط بر تولید و کنترل قیمت نفت در بازار جهانی بودند. حرکتی که به جنگ نفت معروف شد نمونه-ای از این جنبش است. شرکت-های بزرگ نفتی برای اینک بتوانند تسلط و نفوذ خود را بر منابع نفتی حفظ کنند و از منابع ارزان انرژی حد اکثر استفاده را داشته باشند، موانع متفاوتی را برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت در این کشور-ها به وجود آوردند. در ابتدا آنها سعی کردند با دادن امتیازاتی ملی کردن نفت را به تعویق اندازند. بطور نمونه در سال ۱۹۷۲، ۷ شرکت بزرگ نفتی به امارات ۲۵٪ تا ۵۱٪ سهام فروش نفت را پیشنهاد دادند. در ۱۹۵۸ شرکت نفتی ایران-ایتالیا ۷۵٪ سهام فروش را به ایران پیشنهاد کرد. به همین ترتیب، تقریباً به تمامی کشور-های تولید کننده خاورمیانه در صدی از سهم فروش نفت پیشنهاد شد. موج ملی کردن صنعت نفت توسط دکتر محمد مصدق در سال ۱۹۵۱ به اوج خود رسید. و عراق موفق شد ۹۹٪ فروش نفت را به خود اختصاص دهد. چندی سال بعد، کشور-های تولید کننده نفت سازمان OPEC (Organisation des pays exportateurs du pétrole) را در ۱۴ سپتامبر ۱۹۶۰ برای هماهنگی تولید و قیمت نفت در بازار جهانی تاسیس کردند. جنبش-های ملی پس از تشکیل OPEC ادامه یافت.

قذافی در سال ۱۹۷۰ کنترل تولید و قیمت نفت لیبی را در دست گرفت. یک سال بعد الجزایر به تسلط شرکت-های نفتی فرانسه پایان داد و در سال ۱۹۷۲ عراق با ملی کردن صنعت نفت به نفوذ انگلیس خاتمه داد.

در نهایت کشور-های خاورمیانه یکی پس از دیگری توانستند کنترل تولید و قیمت نفت را در دست داشته باشند. بطوری که در سال ۱۹۷۳ ایران ۱۰۰٪ و کویت در سال ۱۹۷۵، قطر در سال ۱۹۷۶، بحرین در ۱۹۷۸ و عربستان سعودی در ۱۹۸۰ صنعت نفت خود را ملی اعلام کردند. با وجود این کشور-های امپریالیستی قیمت نفت را در بازار جهانی در سطح پائینی نگهداشتند. جنگ ۶ روزه اعراب-اسرائیل و بسته شدن کانال سوئز فرصت مناسبی به الجزایر و لیبی داد تا قیمت فروش نفت را افزایش دهند. تهران در ژانویه ۱۹۷۱ مالیات بر سود فروش نفت را تا ۵۵٪ افزایش داد. در عرض ۳ سال قیمت نفت خاورمیانه تا ۷۰٪ افزایش یافت و جنگ کیپور "Kippour" یکی دیگر از عوامل افزایش قیمت نفت بود. در ۶ اکتبر ۱۹۷۳ در حالی که ارتش مصر در کانال سوئز با ارتش اسرائیل روبرو بود در ۱۷ اکتبر کشور-های تولید کننده نفت در کویت گردهمایی کرده و تصمیم گرفتند علاوه بر افزایش قیمت نفت تا ۱۷٪ ممنوعیتی "Embargo" را به کشور-های حامی اسرائیل اعمال کنند. در دسامبر همان سال "۱۹۷۳" تهران تصمیم گرفت قیمت نفت را تا ۱۵٪ افزایش دهد. یعنی قیمت هر بشکه از ۳ دلار به ۱۱٫۵ دلار افزایش یافت. بدین ترتیب کشور-های تولید کننده خاورمیانه از میراث اقتصادی

خود دفاع کردند. کشور-های امپریالیستی که تا آن زمان از این منبع انرژی با خیال راحت مصرف می کردند مجبور شدند در مصرف آن صرفه جوئی کنند.

درست در همین زمان که کشور-های عربی تولید کننده، نفت را بعنوان سلاحی علیه اسرائیل و کشور-های حامی او بکار میبردند، رقبای دیگری وارد بازار شدند، مانند مکزیک، نروژ و انگلیس. فروش نفت خاورمیانه در سال ۱۹۷۳ از ۳۷٪ به ۲۵٪ کاهش یافت. درگیری و رویارویی عربستان سعودی و سایر کشور-ها با انگلیس و نروژ در سال ۱۹۸۵ بار دیگر باعث کاهش قیمت نفت شد. بحران-های پی در پی نفتی یکی از دلایل ساخت نیروگاه-های هسته-ای و استفاده از انرژی هسته-ای شد. جورج کارم "George Carm" تحلیلگر اقتصادی در کتاب خود "Proche-Orient éclaté" در مورد تاثیرات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی دلار-های نفت نوشت: ثروت حاصل از فروش نفت تغییرات اقتصادی-اجتماعی عظیمی در جامعه خسته، فرسوده از سنت-های قدیمی بوجود آورد ولی از طرف دیگر فشار-ها، شانناژ-ها و تهدید-های کشور-های امپریالیستی تاثیر بسیاری در عقب ماندگی اقتصادی این کشور-ها داشت.

منابع و کتاب-های استفاده شده:

1-La formation du Moyen-Orient

Bernard Lewis

Traduit de l'anglais par Jacqueline Carnaud

Edition : Histoires Aubier ; France 1995

2-Les 100 portes du Proche-Orient

Alain Gresh et Dominique Vidal

Edition : Autrement ; paris 1986

3-Les palestiniens (Un siècle d'histoire)

Nadine Picoudou

Editions : Complexe 1997, ISBN

4-Le Proche-Orient au XXe siècle

Nadine Picoudou

Edition : Documentation photographique, paris 1991

5-La Palestine en marche

Ben Porat et Dany Rubinstein

Edition : Flammarion ; France 1996

6-Du rêve sioniste à la réalité israélienne

Mitchell Cohen

Edition : la Découverte, Paris 1990

7-Paix ou guerres

Charles Enderlin

Editions : Stock ; 1997